

September 2024

Nyt fra Civilprocessen

Highlights

August kom og gik, min barsel sluttede, og i mellemtiden afgjorde retterne nye, spændende, civilprocesretlige spørgsmål.

Det er med andre ord tid til en gennemgang af de domme og kendelser, der blev trykt (eller offentliggjort på retternes hjemmesider) i august måned.

Den fulde praksis følger nedenfor og det er helt overvejende konkrete vurderinger og/eller afgørelser, der følger kendte linjer. Et enkelt highlight vil jeg dog fremhæve her - mere på grund af afgørelsens praktiske betydning end fordi resultatet overrasker.

Det er *U 2024.4534 V*, hvori landsretten fastslår, at en *skønsmand kan nægtes udpeget, hvis hans salæroverslag er for højt*.

Retlig interesse og nødvendigt procesfællesskab

U 2024.4226 V – om retlig interesse

En medhjælper ved skifteretten havde ikke retlig interesse i at påkære en kendelse om gældssanering (advokaten angav som begrundelse, at han havde begået en fejl og ønskede med kæren at korrigere denne fejl).

På overfladen er sagen (meget) lige til. Den pågældende medhjælper var jo ikke berørt af kendelsen (det var skyldneren og kreditorerne, som jo kunne kære), jf. også FM 2020.128, hvortil landsretten da også henviser.

Men der lå faktisk et i og for sig rimeligt argument. Medhjælperen mente, at der kunne være et ansvar for fejlen, og ønskede med kæremålet at afværge dette ansvar.

Argumentet kunne bare ikke bære igennem, og det vil også i almindelighed være reglen. Der er mange situationer, hvor en (mulig) skadevolder kan ønske at handle på den (mulige) skadelidtes vegne, men en sådan almindelig fuldmagt findes ikke, hverken i almindelighed eller i professionel sammenhæng. Det løses i stedet i erstatningsretten under læren om pligtmæssig tabsbegrænsning (medhjælperen må argumentere for, at den erstatningssøgende kreditor burde have kæret).

(Havde en kreditor kæret, kunne medhjælperen givetvis have biinterveneret med den angivne grund. Men dertil er kravet jo også noget lavere).

U 2024.4277 V – sagsøger med fri proces og retshjælp havde ikke retlig interesse i kære af omkostninger

En sag om et velkendt tema, jf. FM 2013.144, med samme grundlæggende forløb og udfald.

Sagsøger havde retshjælpsforsikring og fri proces (der dækker selvriskoen), og stod derfor ikke selv til at skulle betale nogen del af sagens omkostninger.

Sagsøger havde derfor ikke retlig interesse i at kære omkostningsafgørelsen.

Som bemærket af landsretten er det i disse sager – muligt – interessante spørgsmål, om salær til den beskikkede advokat er fastsat korrekt. Men kæreretten i forhold til denne afgørelse tilkommer advokaten, der i den konkrete sag ikke havde kæret

(Reelt var det måske også det, der begrundede kæren; at advokaten gerne ville have haft en højere betaling. Men vejen hertil kan ikke gå igennem omkostningerne).

U 2024.4401 Ø – nødvendigt procesfællesskab mellem samejere

En afgørelse helt efter bogen, jf. den næsten identiske U 1989.663 Ø. Sagen var procederet på U 2018.3384 Ø, som også ligner.

Sagen vedrørte skader på en fast ejendom, der var ejet af tre personer i lige sameje. Den ene samejer havde udlejet en del af bygningen, og det var under dette lejemål, skaderne var indtrådt.

Da den udlejende samejer imidlertid i sagen nedlagde påstand om erstatning (for de fulde skader, sml. »Den Civile Retspleje«, 6. udgave s. 317 f.), bestod der et nødvendigt procesfællesskab mellem alle samejerne, og sagen blev derfor afvist.

(Landsretten fremhæver, at der er tale om et *fuldbyrdes-søgsmål*. Det har naturligvis ikke i sig selv betydning for afgørelsen, men det peger på den væsentlige praktiske forskel på de to sagstyper, at der *oftere* vil kunne formuleres anerkendelsespåstande, som er begrænset til en eller få blandt en kreds af berørte parter, sml. herved U 2022.4234 H).

Saglig kompetence

U 2024.4260 Ø – om voldgiftslovens § 7, stk. 1

En sag i grænseområdet, men om et emne, som jeg plejer at medtage.

Sagen var en tvist mellem en grundejerforening og en række medlemmer, og den pågældende voldgiftsklausul fremgik (bl.a.) af de vedtægter, der var tinglyst på medlemmernes ejendom.

Landsretten bemærkede, at der efter § 7, stk. 1, skal foretages en vurdering af, om voldgiftsaftalen vedrører *et bestemt retsforhold*, men fandt konkret, at det var tilfældet (sagen vedrørte bestemmelser i grundejerforeningens vedtægter, og sagen var derfor ret oplagt omfattet af den i øvrigt helt sædvanligt formulerede voldgiftsklausul).

(Landsretten er også lidt inde på betydningen af, at medlemmerne var *pligtmæssige* medlemmer af foreningen og dermed ikke havde vedtaget klausulen efter individuel forhandling. Den del af analysen er hermed noteret, men den er ikke civilprocesretligt central).

Bevisførelse. Syn og skøn

U 2024.4534 V – skønsmandens overslag indgår ved beslutningen om udpegning

En afgørelse som efter min opfattelse var ret oplagt.

Forholdet var det, at en foreslået skønsmand i henhold til retsplejelovens § 201, stk. 1, havde anslået et tidsforbrug på 69 timer til en pris på 110.000 kr. Det syntes den ene part var for højt (den anden brugte det som anledning til at skyde på en række af den første parts spørgsmål, som mentes at være vage og brede).

Byretten fandt – lidt overraskende – ikke, at der var *hjemmel* til at nægte at udpege en skønsmand i den pågældende situation, hvilket landsretten imidlertid ændrede.

Retsstillingen kunne efter min opfattelse heller ikke være anderledes.

Dels giver det ringe mening at have en udtrykkelig regel om, at skønsmanden skal afgive et overslag (§ 201, stk. 1), og at parterne skal have lejlighed til at kommentere på det (§ 201, stk. 2), hvis ikke overslaget og kommentarerne skal tages i betragtning ved udpegningen.

Dels ville enhver anden beslutning jo blot skubbe problemet, og hverken parterne *eller skønsmanden* kan være interesseret i at gennemføre en skønsforretning, hvor mindst en part (og måske tillige retten) på forhånd synes overslaget er dyrt – og hvor alternativet derfor vil være, at honoraroverslaget ikke godkendes.

U 2024.xxxx H – Højesterets kendelse af 13. august 2024 – om vidnefritagelse og –udelukkelse

Sagsnr. BS-58021/2023.

Kendelsen vedrører Samsam-sagen. Den er *ikke* offentliggjort på Højesterets hjemmeside men er optaget til publicering i Ugeskriftet, hvor der imidlertid på nuværende tidspunkt kun fremgår et domshoved.

Jeg vil derfor nøjes med at notere, at Højesteret

- har nægtet en begæring om at lade en tidligere minister og fire vidner afgive forklaring under henvisning til retsplejelovens § 169, stk. 1. Af domshovedet synes at fremgå, at Højesteret respekterede den forudsatte prøvelsesbegrænsning og således alene tog stilling til, om det var *reelt*, at nægtelsen er begrundet i hensynet til statens sikkerhed
- tillod, at Samsams tidligere advokat afgav forklaring om den omtvistede dialog med de danske myndigheder

- tillod fremlæggelse af en stærkt omtvistet lydfil under henvisning til sagens særlige betydning.

Man bør i det hele taget være forsigtig ved analysen af Sam-sam-sagen i en almen civilprocesretlig sammenhæng, og jeg vil derfor slet ikke kaste mig ud i en analyse alene af et domshoved. Men mon ikke der bliver anledning til at vende i hvert fald kortfattet tilbage, når vi får den fulde kendelse.

Frister og oprejsningsbevillinger

U 2024.xxxx Ø - Østre Landsrets kendelse af 22. august 2024 – oprejsningsbevilling i indfødsretssag

Sagsnr. BS-2857/2024.

En sag hvor en borger fik tilladelse til at indbringe en sag, selvom fristen i indfødsretslovens § 8 F var overtrådt.

Det er med andre ord ikke en sag om en bestemmelse i retsplejeloven, men på grund af den nære snitflade plejer jeg lige at nævne disse («søgsmålsfrist i speciallovgivningen«-sager), jf. senest U 2024.4001 H.

Landsretten fandt, at der henset til sagens karakter (indfødsretssager er så indgribende, at det i sig selv har betydning) og oplysningerne om årsagen til fristoverskridelsen (advokatfejl) var grundlag for at admittere sagen.

Anke og kære

U 2024.xxxx Ø - Østre Landsrets dom af 12. juli 2024 – anke i en flerpartssag

Sagsnr. BS-25469.

En lidt sjov sag om partsstatus og ankeadgang i en flerpartsvist.

(Se om samme emne afgørelsen U 2023.5136 H, som havde noget mere kød på. Månedens afgørelse var juridisk ret ligetil).

En ejerforening fik i byretten dom for, at A og B solidarisk skulle betale et større beløb, og at A alene skulle betale et mindre beløb. I det indbyrdes forhold mellem A og B fik B medhold i en friholdelsespåstand, således at A endeligt skulle betale det fulde beløb.

A ankede dommen over for ejerforeningen *men ikke over for B*.

Alligevel indgav B – efter ankefristens udløb – et *ankesvarskrift*, hvori B nedlagde påstand om frifindelse over for ejerforeningen (I know. Det er rodet).

Dette processkrift (der i øvrigt ikke var indleveret via den rigtige funktion) kunne helt åbenbart ikke admitteres som en anke. B indgav lidt senere også et ankesvarskrift over for A, hvori B påstod afvisning, subsidiært frifindelse.

Dette processkrift var (naturligvis) heller ikke en ankestævning, og sagen var derfor egentlig ret let for landsretten.

B var ikke ankeindstævnt og havde heller ikke selv appelleret. B var derfor ikke part i ankesagen, og følgelig kunne B ikke nedlægge påstand over for hverken ejerforeningen eller A i ankesagen – både i forholdet mellem B og ejerforeningen og mellem B og A var tvisten afgjort ved byrettens dom.

Som et postscript kan bemærkes, at landsretten anvendte Højesterets præjudikat i U 2024.4215 H, og derfor ikke tilkendte sagsomkostninger i anledning af forløbet. Den nævnte afgørelse handlede om en sag, der afvistes efter § 389 a, men som jeg også skrev i Almanakken 2022 s. 173, var begrundelsen – at der i sagen skulle træffes afgørelse om afvisning ex officio – egnet i mange andre sammenhænge også.

I 2022 skrev jeg følgende, som jeg stadig tænker er dækkende:

»Afgørelsen kan næppe udstrækkes til alle spørgsmål, som påses ex officio - der kan også i disse sager være god grund til, at parterne indleverer et processkrift. Men dommen fastslår mere generelt, at afgørelser, som træffes ex officio under omstændigheder, hvor der intet behov er for et indlæg fra parterne, almindeligvis ikke giver anledning til sagsomkostninger.«

FM 2024.69 – beregning af kærefristen ved genanmeldelse til tinglysning

Landsretten fandt, at kærefristen vedrørende en afgørelse om at nægte tinglysning måtte regnes fra den første afgørelse, uanset at vedkommende havde genanmeldt dokumentet.

Afgørelsen – der oplagt er rigtig – udtrykker mere generelt det princip, at en part ikke ved at »gentage« et retsskridt kan sikre sig selv en forlænget eller fornyet frist.

Se om samme emne FM 2021.39 og FM 2020.2.

U 2024.xxxx H – Højesterets beslutning af 23. august 2024 – om retsplejelovens § 368, stk. 4

Sag BS-8841/2024.

Højesteret tillod direkte anke af en af Sø- og Handelsretten afsagt dom om tildeling af aktieoptioner (med præmisser der er så kortfattede, at de ikke kan bære en analyse).

Sagsomkostninger

U 2024.4271 Ø – sagens værdi til brug for beregning af rets- afgift

Det følger af retsafgiftslovens § 2, stk. 4, at retsafgiften i sagen med en værdi på over 100.000 kr. fastsættes trinvis efter sagsværdien, dog således at den trindhøjeste afgift er 160.000 kr., der betales i sager med en værdi på over 6.000.000 kr.

Det følger af retsafgiftslovens § 3, stk. 4, at sagens værdi, for så vidt som denne ikke kan bestemmes efter påstanden i stævningen, skal anslås »så nøjagtigt som muligt« af sagsøger, og at dette skøn ultimativt kan censureres af retten.

I månedens afgørelse – der netop handlede om beregning af retsafgift – havde et selskab sagsøgt 4 regioner med påstand om, at de pågældende regioner havde handlet i strid med udbudsreglerne.

Selskabet havde i stævningen anslået sagens værdi til 0 kr. (det er jo afgiftsmæssigt billigt), men samtidig skrevet i sagsfremstillingen, at det pågældende udbud havde en værdi på omkring 145 mio. kr. – og så ville byretten forståeligt nok gerne høre parternes uddybende bemærkninger til spørgsmålet om sagens værdi.

Det efterfølgende indlæg fra selskabet er faktisk læseværdigt. Det er lodigt både i citationerne fra retsafgiftslovens forarbejder og (efter min forståelse) korrekt i gengivelsen af de udbudsretlige konsekvenser ved en dom efter påstanden – og herved også korrekt i sin *tilgang* til spørgsmålet, idet man civilprocesretligt netop bør interesse sig for en eventuel doms konsekvenser.

Men analysen falder trods alt kort. Dels ved helt at negligere værdien af, at kontrakten efter ophævelse måske skulle tildeles firmaet (her skrives blot kort, at det jo ikke er sikkert, at der stadig er et indkøbsbehov), og dels ved at negligere virksomhedens mulige erstatningskrav (her skrives, at man jo ikke har nedlagt påstand endnu. Som senest illustreret ved FM 2022.17 er værdien af et muligt erstatningskrav et fornuftigt udgangspunkt, når der anlægges anerkendelsessøgsmål om *grundlaget* for et sådan krav).

(Selskabets andet indlæg er mindre godt, bl.a. fordi det ikke er korrekt at henvise til praksis for prøvelse af administrative afgørelser i sager om offentlig kontrakttildeling).

Også regionernes indlæg (som først kommer ret sent i forløbet) kan tåle en læsning, om ikke andet for følgende sætning, som vel udtrykker det bærende argument for faktisk at opfatte sagen som værdifuld:

»Nærværende sag angår reelt, at sagsøgeren skulle have været tildelt den kontrakt, som påstås annulleret. ... Sagen

angår således - efter sagsøgerens egen opfattelse - et kommercielt anliggende om, hvorvidt sagsøgeren burde være blevet tildelt en kontrakt, der ifølge udbudsbekendtgørelsen (...) har en skønnet værdi af DKK 145 mio.«

Både byretten og landsretten vurderede derfor også, at sagen havde en værdi, og at denne kunne fastsættes til ikke under 6.000.001 kr. (om det var lidt eller meget over var jo uden betydning).

U 2024.4224 V – den »vindende part« (og lidt om identifikation)

Indledningsvist kan vi konstatere, at månedens sag i forhold til spørgsmålet om »identifikation« (i bredeste forstand) følger linjen fra FM 2022.127 (Almanakken 2023, s. 174) – og dermed også linjen fra U 2011.2002 H.

Efter et forløb ved Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Ankestyrelsen lagde skadelidte (helt korrekt) sag an mod Ankestyrelsen, der havde truffet den endelige afgørelse. Da en erklæring fra Retslægerådet pegede på, at skadelidte nok havde ret, traf Ankestyrelsen afgørelse om, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring skulle træffe ny afgørelse – og det gjorde man så, nu til skadelidtes fordel.

Herefter hævdede skadelidte sagen og blev anset for den vindende part, for selvom den nye afgørelse formelt var truffet af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, var der jo ingen tvivl om, at skadelidte også i forhold til Ankestyrelsen havde vundet.

Sagen handlede også (og faktisk mest) om, hvorvidt det nu også reelt var en sejr.

I byretten havde man nemlig tillagt det afgørende betydning, at sagens kernetvistepunkt var, om skadelidte havde pådraget sig et rotator cuffsyndrom/afklemningssyndrom/impingement, mens der i den nye afgørelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring var truffet afgørelse om at anerkende en anden skade.

Realiteten var imidlertid – og sådan så landsretten det også – at sagen helt overordnet havde handlet om en påstået sygdom i nakke-/skulderregionen, og uanset den præcise diagnose var udfaldet jo blevet, at skadelidte havde fået anerkendt den omtvistede skade.

U 2024.xxxx H – Højesterets dom af 21. august 2024 – sagsomkostninger ved blandet udfald

Sag BS-60316/2023

Sagen udspringer af en straffuldbyrdsproces men er civilretlig, hvad domsnummeret også indikerer.

Når omkostningsafgørelsen er værd at læse, skyldes det, at Højesteret er ret grundig i begrundelsen for at udmåle sagsomkostninger, efter borgeren havde fået delvist medhold.

Sagen vedrørte overordnet forholdene omkring borgerens afsoning samt et konkret spørgsmål om lovligheden af fængslets optagelse af flere samtaler mellem borgeren og dennes advokat. Disse spørgsmål havde haft omtrent samme tyngde i by- og landsret, mens sagen for Højesteret i vidt omfang kom til at handle om optagelserne.

Ved Højesterets dom fik borgeren *medhold* i, at optagelserne var ulovlige (og fik tilkendt godtgørelse), men ikke i at afsoningsforholdene i øvrigt havde været i strid med EMRK.

Højesteret lagde herefter ved udmålingen af sagsomkostninger vægt på, at spørgsmålet om optagelse af telefonsamtaler havde udgjort sagens *hovedspørgsmål*, og tilkendte derfor borgeren omkostninger for sagens behandling i Højesteret.

I by- og landsretten havde der ikke på samme måde været et hovedspørgsmål, og ingen part skulle derfor betale omkostninger.

Afgørelsen er både grundig, pædagogisk og anvendelig.

Vi ved allerede, at man i visse sager skeler til sagens »tyngde« – typeeksemplet er personskadesager, hvor spørgsmålet om ansvar og/eller årsagssammenhæng typisk udgør det tungeste (og derfor omkostningsmæssigt mest betydningsfulde) delspørgsmål.

På samme måde kan der i sager om flere krav (hvor tyngdepunktsterminologien er misvisende) være tale om mere eller mindre vigtige krav/tvister. Sager, hvori der er sket objektiv kumulation, kan altså have et eller flere hovedspørgsmål. Og når det er tilfældet, må omkostningerne som udgangspunkt gå til den part, der har vundet hovedspørgsmålet.

(Og er det ikke tilfældet, må omkostninger hæves, når begge parter vinder ca. lige meget – f.eks. fordi de hver får medhold i relation til et af kravene).

U 2024.xxxx H – Højesterets dom af 27. august 2024 – ikke omkostninger til biintervenient (og lidt om tilbagebetaling af sagsomkostninger)

Sag BS-6940/2024.

Vi slutter som altid nyhedsbrevet med de sager, hvor Højesterets omkostningsafgørelse på den ene eller den anden måde er udtryk for andet en ”takstmæssig udmåling”.

Ofte er det sager, hvor omkostningerne ophæves, jf. retsplejelovens § 312, stk. 3, men der kommer undertiden andre varianter – og således også i august.

I en sag forældelse (mere specifikt om begyndelsestidspunktet for forældelse af et krav mod en selvskyldnerkautionist) var Finans Danmark biintervenient til fordel for det pengeinstitut, der optrådte som kreditor på fordringen.

Højesteret fandt – i overensstemmelse med den meget klare hovedregel – *ikke*, at der var grundlag for at tilkende Finans Danmark sagsomkostninger, jf. retsplejelovens § 252, stk. 4, 2. pkt. (se som et nyligt eksempel på tilkendelse af omkostninger U.2024.1597 V, som jeg har stor sympati for).

Sagen rejste herudover et spørgsmål, som jeg fra tid til anden har berørt:

(Første gang efter vejstribesagen, U 2020.524 H, hvor jeg også kort var forbi Wetterlings artikel i U 2018 B s. 123ff. og tidligere praksis fra Højesteret; og efterfølgende et par gange i løbet af 2023 i forbindelse med omtalen i Højesterets dom af 20. november 2023 (U 2024.746 H), jf. omtalen heraf i Almanakken 2023, s. 166 f., s. 182, og Højesterets kendelse af 7. december 2022, hvor tilbagebetalingspåstanden vedrørte domsbeløbet).

Når en part pålægges at betale omkostninger (eller i øvrigt at betale), kan denne vælge at betale i forbindelse med en anke (eller være tvunget hvis anke indgives efter 2 uger). Ændres dommen i anken, er sagsomkostninger betalt med urette og skal betales tilbage.

I den situation kan parten *vælge* at nedlægge selvstændig påstand om en sådan tilbagebetaling.

Påstanden er ikke nødvendig, da tilbagebetalingen vil følge umiddelbart af appelrettens omkostningsafgørelse. Den er heller ikke gratis, da den selvstændige påstand bærer rets- og berammelsesafgift. Men påstanden har den fordel, at der herved etableres et grundlag for forrentning (og det kan jo være meget rart).

Det har Højesteret nu gentaget (med udtrykkelig henvisning til netop vejstribesagen og med en præciserende bemærkning om, at renten jo altså løber fra ankestævning og ikke fra betalingen – det er jo netop påstanden, der er renteudløsende).

Publicerede afgørelser

I august har Ugeskriftet, Fuldmægtigen og de øvrige tidsskrifter trykt følgende afgørelser, der er omtalt i mit nyhedsbrev for juni samt tidligere nyhedsbreve som angivet:

- FM 2024.53 (U 2024.3382 V) – sagsomkostninger i isoleret bevisoptagelse (flere parter) (maj)
- FM 2024.54 (U 2024.3384 V) – om retsplejelovens § 345 (maj)
- FM 2024.55 (U 2024.3876 Ø) – om retsplejelovens § 343 og formulering af spørgsmål
- FM 2024.56 (U 2024.3879 Ø) – ex officio prøvelse af afvisning efter retsplejelovens § 232, stk. 1
- FM 2024.57 (U 2024.3931 Ø) – sagsportalen skal ikke bruges ved kære af fogedretskendelser
- FM 2024.58 (U 2024.3901 Ø) – man skal bruge sagsportalen (rigtigt); og ved tekniske problemer skal man følge sagsportalsbekendtgørelsen
- FM 2024.59 (U 2024.3920 Ø) – om forståelsen af retsplejelovens § 388
- FM 2024.60 (U 2024.3957 Ø) – om retsplejelovens § 226
- FM 2024.61 (U 2024.3959 Ø) – om kommunikation uden om sagsportalen (og pligten til at søge om tilladelse)
- FM 2024.62 (U 2024.3968 Ø) – om retsplejelovens § 319

Ny litteratur

... intet nyt under solen.

Kristian Torp
E, kto@holst-law.com
T, +45 8934 1162
M, +45 3010 2223